

Cent dies al planeta Brèxit

per Lily McNulty-Bakas

L'estiu del govern de **Theresa May** va acabar el 31 d'agost a Chequers, la residència de camp oficial del primer ministre britànic. Els ministres tenien instruccions de presentar-s'hi ben armats d'idees sobre com fer, en les seves àrees, que la **retirada de la Gran Bretanya de la Unió Europea** fos un èxit. Després de mesos de paciència domèstica enmig de la incertesa provinent dels partidaris de la retirada de la Unió, de la marxa a Londres contra el resultat de desenes de milers de defensors de romandre-hi, d'una forta patacada de la lliura, i de la pèrdua del bo britànic de la categoria de triple A, l'objectiu era bastir una visió positiva de la situació per quan el Parlament es tornés a reunir.

Un mes després, i més de 100 dies després del referèndum, ha estat finalment la **conferència anual del Partit Conservador** que ha mostrat al públic britànic i a la comunitat internacional els propers passos que es prendran. Fins ara havia estat molt poc clar què comportaria la retirada britànica, a part del ja massa gastat clixé que "**Brexit means Brexit**" o "Brèxit vol dir Brèxit". Per a molts, que els ministres continuessin evitant les preguntes sobre els seus plans concrets amb l'ambigüitat culpable que havien estat gastant les darreres setmanes s'havia tornat indefensable.

Aquesta tàctica de marejar la perdiu es va fer evident quan **David Davis**, el **ministre per al Brèxit**, va presentar el primer informe sobre el progrés de la qüestió a la **Cambra dels Comuns**: Davis va dir que “Brèxit vol dir Brèxit i Brèxit vol dir que la Gran Bretanya deixa la Unió Europea”, i poca cosa més. El joc de mans també es va veure clar en l’igualment buit missatge de Theresa May al **G20**: “Brèxit vol dir Brèxit, precisament perquè ho significa”. Davant d’aquestes depriments informacions, almenys hem pogut escoltar els principals paladins de la retirada, **Boris Johnson** i **Nigel Farage**, perquè ens aclareixin la direcció i el pla de... Ai, calla! Desafortunadament, darrerament s’ha convertit en un costum que el **10 de Downing Street** desautoritzi cadascuna de les afirmacions que en Boris fa sobre el Brèxit. Ja és mala sort. I què hi ha d’en Farage? Bé, la veritat és que ha estat massa ocupat ajudant **Donald Trump** a guanyar seguidors davant d’una audiència que no sabia ni què era el Brèxit ni molt menys de qui es tractava el mateix Farage.

En aquest context s’entén la resposta de **Pete Wishart**, de l’**SNP**, davant de les atzagaiades de Davis al Parlament sobre “senyals de foc i taules rodones” i “reptes i oportunitats”: això és tot? **Emily Thornberry**, la **Shadow Foreign Secretary** i **Shadow Brexit Minister**¹ (teòricament, ja que per ara no pot ser ombra de res real), va subratllar, per disgust de May i de les seves esperances de bastir una visió positiva del Brèxit, que les úniques coses que s’havien conegut és que **no hi hauria un sistema d’immigració basat en punts** i que **el servei de salut nacional no rebria 350 milions de lliures setmanals**, dues **promeses clau** dels partidaris de la retirada.

Així que benvinguts al **planeta Brèxit**, un indret que s’ha mantingut en un silenci gairebé absolut durant mesos, excepte quan els ministres Davis i Johnson van declarar respectivament que el Regne Unit havia votat deixar la Unió Europea “aclaparadorament” i “per majoria clara”. Això és així perquè al planeta Brèxit un **marge del 3.8% dels vots** és suficient per reivindicar una victòria per golejada.

Per recapitular, el 23 de juny de 2016, la Gran Bretanya votava abandonar la Unió Europea per **51.9% contra el 48.1%** dels vots emesos. El que va seguir-ne va ser un remolí polític que va provocar la dimissió del primer ministre, **David Cameron**, molt abans d’acabar el seu mandat. El consegüent procés d’elecció del **líder dels tories** es va caracteritzar per l’abundància de moviments cínics i per l’ara vilipendiada “**conxorxa del niu del cucut**”, que va dinamitar l’intent de presentar-se

---

¹ **N.T.** Al Regne Unit el partit més nombrós de l’oposició, en aquest cas el Partit Laborista, nomena “ministres-ombra”, encarregats de monitoritzar i controlar la feina dels ministres reals equivalents.

del principal aspirant, Boris Johnson. El partit finalment va convergir darrere el lideratge de Theresa May, la **ministra de l'interior**, que va acabar sent una candidata sense contrincant. La primera cosa que va fer la nova líder conservadora i primera ministra va ser **reorganitzar els ministeris del gabinet**, o, en altres paraules, acomiadar i reemplaçar els membres de l'executiu Cameron. Aquest reordenament radical va ser culminat amb un discurs on May volia presentar-se com una moderada, en què va mencionar la “classe treballadora” dues vegades (dues vegades més que cap líder conservador des de **Sir John Major**) i en què va desmarcar-se del **club etonià** del seu predecessor, que també podríem anomenar “el bar d'en Boris”, membre destacat. Per la seva banda Nigel Farage va retirar-se de la vida política – va al·legar que “volia tornar a tenir la seva vida” –, si bé després va reaparèixer en escena als **Estats Units** amb Donald Trump.

La primera oportunitat que van tenir els observadors de començar a descobrir l'estil de lideratge de May i el seu posicionament ideològic va venir de la seva tria a l'hora de conformar l'executiu, un procés que ha estat qualificat tant d'implacable com d'estratègic. Va incloure-hi els principals defensors del **Brèxit**, Boris Johnson (**ministre d'exteriors**), **Liam Fox (ministre per al comerç internacional)** i David Davis (ministre per al Brèxit); alhora que donava una cadira a quatre defensors de romandre a la Unió. Un moviment astut per part d'una primera ministra que havia estat a la banda del “**Remain**”, per bé que de manera una mica a contracor, i que té com a objectiu principal **eliminar les fractures i portar el govern en una direcció compartida**. El seu acomiadament de **George Osborne**, un pes pesat de la política britànica, ha estat vist com un gest particularment agosarat.

Quant al posicionament ideològic del nou govern podríem concloure que **pesen més els actes que les paraules**. Tot i que May s'ha erigit com una líder per a la majoria, hem vist un considerable gir a la dreta. Això ha estat exemplificat per la inclusió al gabinet de ministres que s'han oposat a la legalització del matrimoni homosexual; que han fet crítiques racistes velades a l'**alcalde musulmà de Londres, Sadiq Khan**; que han intentat prohibir l'accés a la lectura dels presos; i que han donat suport a la pena de mort. Finalment, amb gran aflicció dels activistes verds, el **departament per a l'energia i el canvi climàtic** ha estat dissolt i la part sobre l'energia ha estat incorporada a un altre departament. Per tant, cap més menció del canvi climàtic. Això té sentit, ja que malgrat els discursos de May sobre la seva comprensió de com de difícil pot ser la vida per a les famílies de classe treballadora (en oposició, és clar, a d'altres a **Westminster** que no ho entenen), la veritat és

que ha promogut activament **programes d'austeritat** que només han aconseguit beneficiar els rics i poderosos a costa de la **qualitat de vida** d'aquestes classes treballadores que tant subratlla ara.

El setembre va portar la trobada del G20 a **Hangzhou**, la primera gran oportunitat de May d'exportar el nou optimisme i unitat del seu govern al pla internacional. La **recepció glacial** que va tenir dels líders polítics i econòmics globals va provar, tanmateix, que la lluna de mel de què gaudia a casa no s'havia estès a l'estranger. La primera ministra havia tingut l'esperança de posicionar la Gran Bretanya com un **líder global del lliure mercat**, però en canvi a Hangzhou només hi va trobar **oberta frustració per les tàctiques de dilació** explicades abans. La paciència, tant domèstica com internacional, estava començant a exhaurir-se, i **el llenguatge inicial del Brèxit havia topat finalment amb les realitats del món exterior**. La Gran Bretanya s'està embarcant en un procés que té ramificacions polítiques, legals i econòmiques per tots i cadascun dels líders presents al G20. Així ho il·lustra un **informe de quinze pàgines sense precedents sobre les preocupacions japoneses sobre el Brèxit**; cal recordar que la meitat de la inversió japonesa a l'EU va al Regne Unit.

Una altra conseqüència desafortunada de la tàctica de dilació del número 10 de Downing Street és que aquells que tenen els objectius més clars són qui han fet sentir la seva veu més fort que ningú, i s'han organitzat en grups de pressió com "**Leave means Leave**". Aquest grup en particular, organitzat per fer campanya per una **sortida ràpida i total de la Unió Europea**, té el suport de poderosos **backbenchers**² i podria causar nombrosos maldecaps a May si la primera ministra no fa realitat les seves demandes. Com va preveure Osborne – que juntament amb els aliats de Cameron pot resultar una altra pedra a la sabata de May –, la Gran Bretanya s'arrisca a veure's abocada a un "**Brèxit dur**", pel qual **deixaria el mercat únic completament** i només mantindria una relació comercial amb la Unió Europea a través de les normes de l'**Organització Mundial del Comerç**, cosa que Osborne entén que el públic britànic no va votar.

Aquesta última setmana hem conegut a la conferència del Partit Conservador que el Regne Unit invocarà el famós **Article 50 del Tractat de Lisboa** abans que acabi el **març de 2017**, amb unes negociacions que com preveu el mateix tractat s'allargaran dos anys, si bé no és sabut quina relació tindrà la Gran Bretanya amb la Unió quan se'n vagi. El que tampoc sabem encara és el **contingut**

---

² **N.T.** En el sistema parlamentari britànic, els *backbenchers*, o "de les files de darrere", són diputats que no formen part del govern o de la primera línia del partit però que poden tenir un poder local, regional o orgànic important.

del paquet que el Regne Unit vol negociar, per bé que és abastament conegut que **els dos principals punts de confrontació són el control de la immigració i l'accés al mercat comú**. Theresa May va omplir de goig els euroescèptics quan va deixar clar diumenge que considerava que el control migratori era central, cosa que va fer estralls als mercats i va provocar que la lliura tingués una caiguda rècord de 31 anys respecte del dòlar, ja que és àmpliament entès que aquesta exigència comportaria una relació comercial menys favorable amb el bloc europeu. En aquest sentit, **Phillip Hammond** s'ha destacat per voler protegir l'accés al mercat comú a costa del control migratori i ha estat intentant tranquil·litzar els mercats, per bé que això representa una bufetada als desitjos dels **tres prominents Brexiteers** i d'aquells qui representen. Es diu que Boris Johnson ha afirmat que la idea que hi ha un vincle inextricable entre el mercat comú i la lliure circulació de persones és una "rucada" i que dona per fet que la Gran Bretanya es pot mantenir dins del mercat comú i alhora posar fre a la immigració. Això ja ha estat rebutjat pels ministres d'exterior francès i alemany, que van oferir d'explicar-li el Tractat de Lisboa en "bon anglès".

Les preferències exactes de May pel que fa a un Regne Unit sense la Unió Europea no són clares, al marge que la immigració és central i quatre ambigüitats sobre el comerç. Desgraciadament per a ella, i tot i que molts creien que el seu nomenament dels tres grans *Brexiteers* era un moviment astut ja que els seus rols serien merament nominals i no podrien influir políticament, la veritat és que els tres guerrillers del Brèxit s'estan provant bèsties de mal domar. Fins ara s'han dedicat a explicar posicions no oficials del govern a qualsevol noticiari que se'ls posi davant i han aconseguit segrestar l'agenda política encapçalant la lluita per un "Brèxit dur". Això ha provocat finalment que May comenci a ensenyar les dents, després d'haver dubitat llargament. Hi havia preocupació creixent que la duresa i implacabilitat que havia mostrat en el nomenament del gabinet s'hagués dissipat aquesta tardor, i hi havia hagut crides espaordides de dins del partit perquè actués, pel **temor que el futur del Regne Unit acabés en mans de ministres "delirants"**.

El missatge des d'Europa és clar: poseu fre a la immigració i no tindreu accés al desitjat mercat comú. Quan May va anunciar que l'Article 50 seria invocat abans que acabi el març vinent, la primera ministra va demanar **treball preparatori** amb la UE, però la resposta va tornar a ser transparent: **"no hi haurà negociació fins a la notificació"**. Domèsticament, el **Partit Laborista**, que encara es llepa les ferides d'una amarga **segona disputa pel lideratge** en els últims dos anys, no és capaç de presentar cap oposició i May gaudeix d'un suport elevat en l'opinió pública. Tot i que té un panorama polític britànic que no podria ser millor per als seus interessos, l'ala minoritària

euroescèptica dins del seu propi partit, tan avesada a col·leccionar cabelleres dels líders de l'organització, continua representant la seva bèstia negra i per ara sembla que la segona Dama de Ferro, de fet, està feta d'un material quelcom més trencadís. En conclusió, és poc important si vols un Brèxit "suau" o "dur", ja que ara mateix sembla que **l'únic que hi ha sobre la taula és el dur**, i cap aquí és precisament on s'encamina el Regne Unit.

LILY McNULTY-BAKAS

Londres, 1990. Llicenciada en Ciències Polítiques i Sociologia per la Universitat de Leeds (2012) i Màster en Teoria Política i Social a Birkbeck College, Universitat de Londres (2014). Interessada en teoria social i política crítica, actualment treballa en anàlisi i investigació de mercats.